

ВИСНОВОК
Міністерства юстиції України
за результатами правової експертизи
проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо вдосконалення механізмів захисту дітей і забезпечення
їхнього права на сімейне виховання»

Загальна підсумкова оцінка: невідповідний.

Розробник: Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України.

Правові підстави прийняття (схвалення) акта

Стаття 93 Конституції України, згідно з якою право законодавчої ініціативи належить, зокрема, Кабінету Міністрів України.

Антикорупційна експертиза

У проекті Закону відсутні корупціогенні фактори.

Оцінка відповідності проекту акта законодавства Конституції та законам України, іншим актам законодавства

Невідповідний (чек-лист 1).

Оцінка відповідності проекту акта законодавства принципу недискримінації (антидискримінаційна експертиза)

Відповідний (чек-лист 2).

Оцінка відповідності проекту акта законодавства вимогам нормопроєктувальної техніки

Невідповідний (чек-лист 3).

Оцінка відповідності проекту акта законодавства принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Відповідний (чек-лист 4).

Оцінка відповідності проекту міжнародного договору України, який пропонується схвалити (підписати) згідно з проектом акта законодавства, Конституції та законам України

Проект Закону не є проектом акта законодавства, яким пропонується схвалення (підписання) проекту міжнародного договору України (чек-лист 5).

Правову експертизу проведено

Управління цивільного та комерційного права Департаменту приватного права.

Заступник Міністра юстиції України
з питань європейської інтеграції

Людмила СУГАК

Сіра Вікторія 271 15 31

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 62879/55577-26-26/8.1.2 від 01.05.2026
Підписувач Сугак Людмила Петрівна
Сертифікат 382367105294AF9704000000F08B0100F0112304
Дійсний з 02.07.2025 10:11:05 по 02.07.2026 10:11:05

Оцінка відповідності проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів захисту дітей і забезпечення їхнього права на сімейне виховання» Конституції та законам України, іншим актам законодавства

Підсумкова оцінка: відповідний.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект акта відповідає Конституції України</i>	так
2	<i>Проект акта відповідає чинним міжнародним договорам України, стандартам Ради Європи у сфері демократії, верховенства права та прав людини, положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (висновок за результатами експертизи на відповідність проєкту Закону положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини додається)</i>	ні
3	<i>Проект акта відповідає законам України / узгоджується із законами України</i> 1. Пунктом 12 проєкту Закону України пропонується у тексті Закону України «Про приєднання України до Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей» слова «<i>Національна соціальна сервісна служба України</i>» замінити словами «<i>Державна служба України у справах дітей</i>». Разом з тим у пояснювальній записці до проєкту Закону не обґрунтовано потребу передання функцій центрального органу за Конвенцією про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей 1996 року Державній службі у справах дітей. Національна соціальна сервісна служба України виконує функції центрального органу за Конвенцією 1996 року з 01 січня 2023 року, тобто протягом періоду воєнного стану в Україні. Оскільки з початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну велика кількість дітей, у тому числі, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, було евакуйовано за кордон, Нацсоцслужба налагодила робочі контакти та забезпечує необхідну взаємодію з органами договірних держав з метою забезпечення захисту українських дітей, які перебувають в іноземних державах під тимчасовим захистом. Стабільність та функціональність інституцій в Україні є запорукою їх підтримки міжнародними партнерами, позитивно впливає на імідж держави на міжнародній арені, сприяє здійсненню плідної двосторонньої та багатосторонньої співпраці на підставі міжнародних договорів України. Ураховуючи чутливість питань щодо захисту дітей, які перебувають за кордоном через війну і є найуразливішими громадянами України, на нашу думку, доцільно додатково оцінити потребу у забезпеченні під час воєнного стану в Україні сталості зв'язків з компетентними органами іноземних держав в рамках Конвенції 1996 року, і з цією метою розглянути відстрочення зміни центрального органу з питань співробітництва у сфері захисту прав дітей на підставі Конвенції про захист прав дітей 1996 року до завершення воєнного стану в Україні. 2. Пунктом 16 розділу I проєкту Закону пропонується частину першу статті 5 Закону України від 08 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір» (далі – Закон № 3674-VI) доповнити новими пунктами 15², 15³, 15⁴, якими передбачити, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільнятиметься орган опіки та піклування, прокурор, опікун, піклувальник, особа в	ні

	сім'ї якої виховується дитина, а також дитина, яка досягла чотирнадцяти років, – за подання позовів про позбавлення батьківських прав; орган опіки та піклування, прокурор – за подання заяви про тимчасове позбавлення батьків дитини (одного з них) батьківських прав; орган опіки та піклування, прокурор, опікун, піклувальник, прийомні батьки, батьки-вихователі, а також усиновлена дитина, яка досягла чотирнадцяти років – за подання заяв про скасування усиновлення або визнання його недійсним. Щодо цього зазначаємо, що відповідно до положень статті 9 Закону № 3674-VI судовий збір сплачується за місцем розгляду справи та зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України. Кошти судового збору спрямовуються на забезпечення здійснення судочинства та функціонування органів судової влади, а також на забезпечення архітектурної доступності приміщень судів, доступності інформації, що розміщується в суді, для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Положеннями статті 130 Конституції України передбачено, що держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. Згідно зі статтею 48 Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» незалежність судді забезпечується, зокрема, окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом і належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді. Слід зауважити, що судовий збір є джерелом наповнення державного бюджету, спрямованим на забезпечення ефективного функціонування органів судової влади, з метою, щоб кошти, отримані від його сплати, покривали якомога більшу частину потреб у їх бюджетному фінансуванні. Достатнє надходження коштів судового збору є необхідною умовою для забезпечення належного функціонування судів та здійснення правосуддя	
4	Проект акта відповідає актам Президента України / узгоджується із актами Президента України	так
5	Проект акта узгоджується з актами такої ж юридичної сили	ні
6		

Чек-лист 2

Оцінка відповідності проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів захисту дітей і забезпечення їхнього права на сімейне виховання» принципу недискримінації (антидискримінаційна експертиза)

Підсумкова оцінка: відповідний.

Критерії оцінки:

1	При підготовці проекту акта:	
1.1	забезпечено відсутність положень, які створюють ситуацію, за якої особа та/або група осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними ознаками,	так

	іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними	
1.2	забезпечено відсутність положень щодо дискримінації з боку державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, юридичних осіб публічного та приватного права, а також фізичних осіб у формі: прямої дискримінації; непрямої дискримінації; підбурювання до дискримінації; пособництва у дискримінації; утиску	так
1.3	дотримано принципу недискримінації у сфері громадсько-політичної діяльності; державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; правосуддя; трудових відносин, у тому числі застосування роботодавцем принципу розумного пристосування; охорони здоров'я; освіти; соціального захисту; житлових відносин; доступу до товарів і послуг; інших сферах суспільних відносин, а саме – забезпечено: рівність прав і свобод осіб та/або груп осіб; рівність перед законом осіб та/або груп осіб; повагу до гідності кожної людини; рівні можливості осіб та/або груп осіб	так
2	<i>Запропоновані проектом акта позитивні дії мають правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи фактичної нерівності у можливостях для особи та/або групи осіб реалізовувати на рівних підставах права і свободи, надані їм Конституцією і законами України</i>	так
3	<i>Внаслідок прийняття акта неможливе в короткостроковій або довгостроковій перспективі погіршення/ послаблення: забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб; забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб; поваги до гідності кожної людини; забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб</i>	так

Чек-лист 3

Оцінка відповідності проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів захисту дітей і забезпечення їхнього права на сімейне виховання» вимогам нормопроєктувальної техніки

Підсумкова оцінка: невідповідний.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект акта відповідає вимогам нормопроєктувальної техніки</i>	ні
1.1	чи відповідає назва проєкту акта його змісту	
1.2	чи відповідає проєкт акта вимогам щодо виду нормативно-правового акта	
1.3	чи дотримано вимог щодо вичерпності охоплення кола питань, що належать до предмета правового регулювання проєкту акта	ні
1.4	чи не виходить зміст проєкту акта за межі предмета його правового регулювання	
1.5	чи дотримано вимог щодо зменшення до мінімуму кількості актів з одного питання	
1.6	чи дотримано вимог щодо неприпустимості повтору нормативних положень, визначених раніше прийнятими актами	ні
1.7	чи дотримано вимог щодо узгодженості положень проєкту акта з актами законодавства	ні
1.8	чи дотримано вимог внесення змін до актів законодавства, визнання їх такими, що втратили чинність, або скасування	
1.9	чи дотримано вимог правил нормопроєктувальної техніки щодо посилань на інші акти законодавства	
1.10	чи дотримано вимог щодо написання найменувань органів державної влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій	
1.11	чи дотримано вимог щодо зазначення джерел опублікування актів законодавства	ні
1.12	чи є проєкт акта логічно послідовним з точки зору викладу тексту акта	
1.13	чи дотримано вимог щодо взаємозв'язку нормативних положень та структури проєкту акта	ні
1.14	чи дотримано вимог щодо належної ясності викладу, точності, лаконічності та доступності мови проєкту акта	ні
1.15	чи дотримано вимог щодо неприпустимості в проєкті акта суперечності смислового плану	ні
1.16	чи дотримано вимог щодо термінології нормативно-правового акта	ні
1.17	чи дотримано вимог стосовно стилю і викладу тексту проєкту	
1.18	чи дотримано вимог щодо правил застосування слів іноземного походження	
1.19	чи дотримано вимог щодо відсутності в проєкті акта значної кількості винятків із загальних правил	
1.20	чи дотримано інших вимог нормопроєктувальної техніки	ні

Обґрунтування зазначених невідповідностей (неузгодженостей):

№ з/п	Положення проєкту акта	Обґрунтування невідповідності (неузгодженості)	Пропозиція щодо усунення невідповідностей (неузгодженостей)
1 (1.7, 1.13)	Підпунктом 2 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується доповнити статтю 143 Сімейного кодексу України (далі – СК) новою частиною шостою, відповідно до якої якщо батьки протягом двох місяців після народження дитини не забрали її на виховання до себе в сім'ю, <i>що підтверджується актом, складеним службою у справах дітей</i> у присутності особи, яка здійснює догляд та виховання дитини, вони: 1) втрачають особисті немайнові права щодо дитини та звільняються від обов'язків щодо її виховання; 2) перестають бути її законними представниками; 3) втрачають права на пільги та державну допомогу щодо цієї дитини, що надаються сім'ям з дітьми; 4) втрачають інші права, засновані на спорідненості з дитиною, зокрема права, передбачені статтями 126 та 128 цього Кодексу	Пропоновані проєктом Закону правові наслідки, що настають для батьків, які протягом двох місяців після народження дитини не забрали її на виховання до себе в сім'ю, є тотожними правовим наслідкам однієї із підстав позбавлення батьківських прав, визначених чинною редакцією пункту 1 частини першої статті 164 СК. При цьому, урахуовуючи винятковість цієї міри, зауважуємо, що відповідно до норм СК батько, мати можуть бути позбавлені батьківських прав виключно судом із комплексним дослідженням певних обставин, у зв'язку із застосуванням якої настають <i>фундаментальні у визначеній сфері відносин правові наслідки</i>, які пропонується визначити у вказаному пункті проєкту Закону. Одним із наслідків позбавлення батьків батьківських прав є набуття дитиною статусу, відповідно до якого органи опіки та піклування вживають передбачені законодавством заходи. Поряд з цим відомості про позбавлення батьківських прав вносяться до Державного реєстру актів цивільного стану громадян. Таким чином, на сьогодні наслідком зазначених дій (бездіяльності) батьків є позбавлення їх батьківських прав, набуття дитиною певного статусу із вжиттям органами опіки та піклування відповідних заходів щодо її влаштування, внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян. Тоді як пропоновані проєктом Закону новели потребують додаткового обдумування з урахуванням наведеного, оскільки породжують низку питань, зокрема: стосовно статусу дитини з метою її подальшого влаштування; суб'єктів, які приймають відповідні рішення; внесення інформації до вказаного реєстру. До того ж чинна редакція статті 164 СК передбачає, що вказані наслідки для батьків настають у разі, якщо батьки не забрали дитину <i>без поважної причини</i>.	Проект Закону потребує перегляду в цій частині з урахуванням наведеного

		Водночас, якщо мова йде про спрощену процедуру та норму закону прямої дії, можливо розглянути питання стосовно тимчасового позбавлення батьківських прав з можливістю повернення дитини батькам за рішенням суду	
2 (1.7, 1.14)	Підпунктом 3 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується доповнити статтю 144 Сімейного кодексу України (далі – СК) новою частиною п'ятою, відповідно до якої під час реєстрації народження дитини батьки дитини, один з батьків дитини у разі, якщо на момент реєстрації народження дитини другий з батьків помер, визнаний неієздатним чи безвісно відсутнім, оголошений померлим, матір дитини у разі, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу, <i>мають право визначити особу, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини у разі смерті, визнання неієздатними обох з батьків, одного з батьків дитини у разі, якщо другий з батьків помер, визнаний неієздатним чи безвісно відсутнім, оголошений померлим, матері дитини у разі, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу, та за наявності згоди такої особи, про що зазначається у акті цивільного стану про народження дитини у порядку, визначеному законодавством про реєстрацію актів цивільного стану.</i> Позбавлення батьків дитини батьківських прав, залишення батьками дитини у пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я є	Насамперед звертаємо увагу на правову природу інституту законного представника. Так, законне представництво батьків засновується на позитивному юридичному факті походження дітей від батьків, недосягнення дитиною віку, з якого пов'язується можливість самостійного набуття і здійснення цивільних прав та обов'язків, а також на відповідних нормах закону. Законним представником у випадках, встановлених законом, може бути інша особа. При цьому СК та Цивільний кодекс України (далі – ЦК) суворо регламентує представницьку функцію таких осіб і визначає низку вимог і критеріїв, яким вони мають відповідати (наприклад, опікуни, піклувальники) задля забезпечення найкращих інтересів дитини, які є визначальними у всіх діях та рішеннях щодо неї. Водночас відсутність у проєкті Закону відповідних вимог та критеріїв для осіб, які за окреслених проєктом Закону обставин виконуватимуть повноваження законного представника дитини (або посилання на норму закону, що їх містить) жодним чином не гарантує якісне та надійне забезпечення найкращих інтересів дитини такими особами. Особливо контраверсійно ця норма виглядає у ситуації, коли в момент виникнення вказаних у проєкті обставин дитина знаходиться в певному сімейному оточенні, зокрема у родичів, які не визначені батьками та відповідають найкращим інтересам дитини. У світлі окресленого звертаємо увагу на висновок щодо відповідності проєкту Закону положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини (чек-лист 1 Висновку).	Проект Закону потребує перегляду в цій частині з урахуванням наведеного

	підставою для внесення змін до актового запису про народження дитини та виключення інформації про визначену відповідно до абзацу першого цієї частини особу, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини у разі смерті, визнання недієздатними обох з батьків або одного з них	Своєю чергою в цілому щодо запропонованої ідеї зазначаємо, що передбачені проектом Закону зміни до статті 144 СК суперечать засадам державної реєстрації актів цивільного стану та в цій частині потребують виключення з нього з огляду на таке. Відповідно до частин другої та третьої статті 49 ЦК народження фізичної особи та її походження є актами цивільного стану, які нерозривно пов'язані з фізичною особою і започатковують, змінюють, доповнюють її можливість бути суб'єктом цивільних прав та обов'язків, і підлягають державній реєстрації відповідно до закону. Реєстрація народження проводиться органом державної реєстрації актів цивільного стану з одночасним визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові, що передбачено частиною третьою статті 144 СК. Державна реєстрація актів цивільного стану проводиться органами державної реєстрації актів цивільного стану шляхом складення актового запису цивільного стану в електронному вигляді у Державному реєстрі актів цивільного стану громадян та на паперових носіях з метою забезпечення реалізації прав фізичної особи та офіційного визнання і підтвердження державою відповідних фактів (статті 9 та 12 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» (далі – Закон). Процедура державної реєстрації актів цивільного стану здійснюється за Правилами державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затвердженими наказом Міністерства юстиції України 18 жовтня 2000 року № 52/5, та передбачає подання або повідомлення заявником лише тих документів або відомостей, які необхідні для засвідчення певного юридичного факту, зокрема, народження фізичної особи та визначення її походження. Про факт проведеної державної реєстрації в органах державної реєстрації актів цивільного стану видається відповідне свідоцтво, зразок якого затверджується Кабінетом	
--	--	--	--

		Міністрів України. Водночас варто звернути увагу, що з урахуванням засадничих положень статті 144 СК, статті 13 Закону не завжди батьки дитини або один з них будуть виступати заявниками для проведення державної реєстрації народження дитини. Крім того, зазначення у акті цивільного стану про народження дитини про визначену батьками або одним з них особу, яка за згодою буде виконувати повноваження законного представника такої дитини у випадках, передбачених новою частиною п'ятою статті 144 СК, а також внесення до відповідного актового запису змін з метою включення відомостей про таку особу за обставин, зазначених у цій частині, не впливатиме на правовий зв'язок між батьками та дитиною, що виникає з часу державної реєстрації її народження, як це, наприклад, відбувається при внесенні змін до актового запису про народження у зв'язку з усиновленням, позбавленням батьківських прав, що як і народження фізичної особи та визначення її походження, є актами цивільного стану (частина четверта статті 49 ЦК). Отже, обраний спосіб врегулювання зазначених правовідносин шляхом внесення відповідних записів до актового запису про народження суперечить засадам державної реєстрації актів цивільного стану і разом з тим містить ознаки договірних правовідносин (добровільна згода батьків та особи, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини, умови настання зобов'язання, права та обов'язки таких осіб тощо). Також слід зазначити, що внесення змін до актових записів цивільного стану здійснюється відповідно до статті 22 Закону за наявності достатніх підстав та за заявою вичерпного кола осіб (особа, щодо якої складено актовий запис; один з батьків, опікун, піклувальник дитини; опікун недієздатної особи; спадкоємці померлого; представник органу опіки та піклування під час здійснення повноважень з опіки та піклування стосовно особи, яка має право на подання такої заяви).	
--	--	---	--

		У цьому контексті постає питання хто має звертатися із заявою про виключення з актового запису про народження відомостей про особу, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини, у разі позбавлення батьків дитини батьківських прав, залишення батьками дитини у пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я та який документ буде підставою для внесення відповідних змін. Водночас поза увагою залишилось питання щодо поновлення батьківських прав, що, як наслідок, мало б бути визнано також підставою для внесення відомостей до актового запису про народження про особу, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини у разі смерті батьків (одного з них), визнання недієздатними обох батьків (одного з них) тощо. Крім того, на відміну від позбавлення батьківських прав, що підтверджується вищезазначеним рішенням суду і підлягає внесенню до Державного реєстру актів цивільного стану громадян та шляхом змін (проставлення відмітки) до паперового носія актового запису про народження, залишення батьками дитини у пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я як підстава виключення інформації про особу, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини за певних обставин, не дає чіткого розуміння, у який спосіб органу державної реєстрації має бути відомо про зазначені факти і чи обов'язковим у таких випадках є звернення заінтересованої особи з відповідною заявою	
3 (1.14)	Підпунктом 3 пункту 1 розділу I проекту Закону передбачається частину третю статті 143 СК викласти у новій редакції та доповнити цю статтю новою частиною, згідно з якою невиконання обов'язку батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я передбачає вжиття	Документування особи вперше відбувається під час державної реєстрації її народження органами державної реєстрації актів цивільного стану, яка з урахуванням положень статті 144 СК провадиться з одночасним визначенням походження дитини та присвоєнням їй прізвища, імені та по батькові. Згідно з частиною четвертою статті 9 Закону України «Про державну	З урахуванням зазначеного, пропонуємо частину другу статті 144 СК після слів «заресструвати народження» доповнити словами «в тому числі у випадках,

	заходів щодо тимчасового її влаштування в сім'ю, а також, у разі госпіталізації вагітної жінки або породіллі до відповідного закладу охорони здоров'я, яка не пред'явила документ, що посвідчує її особу, та/або якщо батьки мають намір не забирати дитину з відповідного закладу, покладає на керівників пологових будинків, інших закладів охорони здоров'я, інших осіб (яким стало відомо про зазначені обставини), зобов'язання негайно повідомити про це орган опіки та піклування для забезпечення права дитини на виховання батьками або одним із них	реєстрацію актів цивільного стану» для державної реєстрації актів цивільного стану, зокрема, народження, подається паспорт громадянина України або паспортний документ іноземця заявника та документи, які підтверджують факти, що підлягають державній реєстрації. Обов'язок зареєструвати народження дитини в органах державної реєстрації актів цивільного стану невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня її народження, покладено на батьків. Невиконання цього обов'язку є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом (частина перша статті 144 СК). У разі ж смерті батьків або неможливості для них з інших причин зареєструвати народження дитини реєстрація провадиться за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина або в якому на цей час вона перебуває, що передбачено частиною другою статті 144 СК. Враховуючи обставини, які передбачається унормувати частиною п'ятою статті 143 СК у редакції проекту Закону, вважаємо за необхідне врегулювати в проекті Закону у визначених нею випадках відносини щодо забезпечення проведення державної реєстрації народження дитини	визначених частиною п'ятою статті 143 цього Кодексу»
4 (1.3 1.14)	Підпунктом 6 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується статтю 151 СК викласти у новій редакції. Так, згідно з пропонованими змінами залучення батьками інших осіб до виховання дитини здійснюється з метою виконання такими особами окремих заходів із догляду, навчання та розвитку дитини без виникнення у них самостійних прав та обов'язків щодо дитини. Передача дитини на тимчасове виховання фізичним особам здійснюється	Пропоновані проектом Закону норми наділяють осіб, які залучаються до виховання дитини, окремими правами щодо здійснення заходів із її догляду, навчання, розвитку. Водночас проектом Закону у окреслених відносинах жодним чином не встановлені вимоги та умови, яким мають відповідати такі фізичні особи, яким може бути передана дитина на тимчасове виховання за договором, що не забезпечує реальних і достатніх гарантій від неналежного поводження з дітьми та може призвести до шкоди здоров'ю або розвитку дитини. У світлі окресленого звертаємо увагу на висновок щодо відповідності проекту Закону положенням Конвенції	Проект Закону потребує доопрацювання у цій частині з урахуванням наведеного

	шляхом укладення <i>засвідченого нотаріусом</i> тристороннього договору <i>між батьками</i>, органом опіки та піклування за місцем фактичного перебування дитини та відповідною фізичною особою, за яким батьки на визначений строк надають такій особі окремі повноваження щодо виховання, захисту прав та інтересів дитини	про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини (чек-лист 1 Висновку). Своєю чергою порядок правового регулювання діяльності нотаріату в Україні встановлює Закон України «Про нотаріат» (далі – Закон). Так, нотаріуси відповідно до положень статті 34 Закону вчиняють такі нотаріальні дії як <i>посвідчення правочинів</i> (договорів, заповітів, довіреностей, вимог про нотаріальне посвідчення правочину тощо) <i>та засвідчення справжності підпису на документах</i>. Зауважуємо, що нотаріус, засвідчуючи справжність підпису, <i>не посвідчують факти, викладені у документі</i>, а лише підтверджує, що підпис зроблено певною особою (стаття 78 Закону). Водночас під час посвідчення правочину нотаріус перевіряє, чи відповідає зміст посвідчуваного ним правочину вимогам закону, дійсним намірам сторін, встановлює однакове розуміння сторонами значення, умов правочину та його правових наслідків. Таким чином, зазначені нотаріальні дії мають різну правову природу та наслідки, та не можуть бути ототожнені. У свою чергу в частині укладення згаданого тристороннього договору <i>між батьками</i>, органом опіки та піклування за місцем фактичного перебування дитини та відповідною фізичною особою, проєкт Закону не враховує випадки, коли один із батьків (усиновлювачів) захоплений в полон або заручники, а також інтернований в нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, недієздатним	
5 (1.7)	Підпунктом 6 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується статтю 151 СК доповнити новою частиною четвертою, відповідно до якої однією із істотних умов договору про передачу дитини на тимчасове виховання фізичним особам є обсяг повноважень осіб, яким	Відповідно до частини другої статті 285 ЦК <i>батьки (усиновлювачі), опікун, піклувальник мають право на інформацію про стан здоров'я дитини або підопічного</i>. Також частиною п'ятою статті 284 ЦК встановлено, що у невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю фізичної особи, медична допомога надається без згоди фізичної	Проект Закону потребує доопрацювання у цій частині з урахуванням наведеного

дитина передається на тимчасове виховання, щодо забезпечення здобуття дитиною дошкільної та повної загальної середньої освіти, надання згоди на здійснення щодо дитини медичних втручань чи окремих їх видів, <i>отримання інформації про стан здоров'я дитини</i>, звернення до закладів, установ і організацій з метою отримання дитиною виплат, пільг, послуг, довідок тощо відповідно до її потреб, представництва інтересів дитини, у тому числі в суді. Поряд з цим згідно з частиною другою статті 24² Основ законодавства України про охорону здоров'я (в редакції проекту Закону) доступ до відомостей, що містяться в електронній системі охорони здоров'я про малолітніх, неповнолітніх пацієнтів, мають служби у справах дітей з метою реалізації визначених за ними повноважень щодо соціального захисту дітей та забезпечення їх права на виховання в сім'ї. Крім того, відповідно до частини другої статті 39 Основ законодавства України про охорону здоров'я (в редакції проекту Закону) право на отримання інформації про стан здоров'я дитини мають: 1) законні представники дитини (батьки, прийомні батьки, 2) патронатний вихователь, у сім'ю якого влаштовано дитину; 3) керівник закладу, до якого дитину влаштовано на цілодобове перебування; 4) особа, в сім'ю якої тимчасово влаштовано дитину; 5) працівник служби у справах дітей для забезпечення інтересів дітей,	особи або її батьків (усиновлювачів), <i>опікуна, піклувальника</i>. У зв'язку з цим звертаємо увагу, що пропонується проектом Закону перелік осіб не враховує положень ЦК. При цьому відповідно до частини другої статті 4 ЦК основним актом цивільного законодавства України є ЦК. Актами цивільного законодавства є також інші закони України, які приймаються відповідно до Конституції України та цього Кодексу. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, який регулює цивільні відносини інакше, ніж цей Кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до ЦК. Поданий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до ЦК. Зміни до цього Кодексу можуть вноситися виключно законами про внесення змін до ЦК. Крім того, у вказаних положеннях згадані не всі законні представники, у зв'язку з чим з метою уникнення проблем на практиці пропонуємо перерахувати усіх законних представників дитини, визначених законом, або здійснити посилання на конкретні норми законів, у яких вони визначені	
---	--	--

	які залишилися без піклування батьків, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України; б) особа, якій дитину передано на тимчасове виховання на підставі договору, укладеного відповідно до статті 151 Сімейного кодексу України. Стаття 43 зазначених Основ (в редакції проекту Закону) в окремих положеннях також містить згадку про перелік вказаних осіб, зокрема передбачається, що «у невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю пацієнта, <i>медичне втручання проводиться без згоди пацієнта або осіб, зазначених у частинах другій-третьій статті 39 цих Основ</i>»		
6 (1.13)	Підпунктом 10 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до статті 164 СК, відповідно до яких підставами позбавлення батьківських прав є, зокрема: невідвідування дитини протягом одного місяця або довше; неповерненні дитини в сім'ю на період канікул. Згідно з абзацом другим частини третьої статті 164 СК у редакції проекту Закону у разі позбавлення матері, батька батьківських прав щодо окремої дитини (дітей) або народження у таких осіб дитини після позбавлення їх батьківських прав орган опіки та піклування організовує здійснення соціального супроводу відповідної особи (сім'ї) протягом строку не менше 12 місяців	Пропоновані проектом Закону положення не враховують, що згідно з передбаченими змінами до статті 151 СК дитина у цей час може бути передана на тимчасове виховання особі відповідно до договору. Немає цієї обставини і в переліку відповідних поважних причин. Крім того, щодо організації здійснення соціального супроводу залишається відкритим питання стосовно механізму реалізації пропонованого в аспекті отримання інформації про народження дітей у осіб, які були позбавлені батьківських прав. У світлі окресленого також звертаємо увагу на висновок щодо відповідності проекту Закону положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини (чек-лист 1 Висновку)	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
7 (1.7)	Підпунктом 10 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до частини шостої статті 164 СК, відповідно до яких рішення	Відповідно до положень статті 272 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК) копії повного судового рішення вручаються <i>учасникам справи</i>, які були присутні у	Підпункт 10 пункту 1 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з

	суду про позбавлення батьківських прав у день набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини, <i>а також особі, яка звернулася з позовом про позбавлення батьківських прав</i>	судовому засіданні, негайно після проголошення такого рішення. У разі проголошення тільки скороченого (вступної та резолютивної частин) судового рішення, <i>учасникам справи</i> , які були присутні у судовому засіданні, за їхньою заявою негайно після його проголошення видаються копії скороченого судового рішення	урахуванням наведеного
8 (1.3, 1.14)	Підпунктом 11 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується СК доповнити новою статтею 166¹, відповідно до якої запроваджується новий інститут «тимчасового позбавлення батьківських прав». Згідно зі статтею 166¹ СК у редакції проекту Закону у разі тимчасового позбавлення батьків дитини або одного з них батьківських прав суд ухвалює рішення, зокрема, про передачу дитини другому з батьків або органу опіки та піклування для її влаштування. Орган опіки та піклування вживає заходів щодо влаштування дитини та здійснення заходів з організації надання дитині та її батькам необхідних їм допомоги та послуг, спрямованих на усунення причин, які перешкоджають належному вихованню дитини. Відповідні зміни вносяться до ЦПК з метою встановлення особливостей розгляду такої справи та подання звіту органів опіки і піклування	Згідно з передбаченими проектом Закону змінами суд за заявою органу опіки та піклування може постановити рішення про <i>тимчасове позбавлення батьків</i> дитини або одного з них <i>батьківських прав</i> на строк від трьох до шести місяців <i>у випадках, передбачених пунктами 2-5 частини першої статті 164 цього Кодексу</i>. У зв'язку з цим звертаємо увагу, що посилення на зазначені пункти статті 164 СК (які визначають підстави для позбавлення батьківських прав) без уточнень, встановлення додаткових критеріїв для належного диференціювання цих двох інститутів, залишає відкритим питання щодо розмежування підстав, за яких буде прийматися відповідне рішення органами опіки і піклування, а також братися до уваги судом під час ухвалення рішень про тимчасове позбавлення батьківських прав чи про позбавлення батьківських прав. Зазначене свідчить про незавершеність правового регулювання та не забезпечує дотримання принципу юридичної визначеності. Варто звернути увагу на правову природу «тимчасовості» позбавлення батьківських прав <i>в цілому</i> та можливість їх поновлення за умови усунення відповідних підстав, а також на правові наслідки такого позбавлення. Проектом Закону пропонується визначити, що під час дії рішення суду про <i>тимчасове</i> позбавлення батьків дитини або одного з них батьківських прав <i>діють правові наслідки, передбачені частиною першою статті 166 цього Кодексу</i> (тобто правові наслідки, передбачені для позбавлення батьківських прав).	Проект Закону у цій частині потребує перегляду та доопрацювання з урахуванням наведеного

		У світлі окресленого також звертаємо увагу на висновок щодо відповідності проекту Закону положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини (чек-лист 1 Висновку)	
9 (1.7, 1.14, 1.15)	Підпунктом 15 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується викласти статтю 170 СК в новій редакції, відповідно до частин першої та другої якої відібрання дитини – це дія, спрямована на вилучення дитини із оточення, яке створює загрозу її життю, здоров'ю чи розвитку, або на забезпечення виконання рішення суду. Відібрання дитини, зокрема, здійснюється: на виконання рішення суду <i>про визначення місця проживання дитини (стаття 161 цього Кодексу)</i>, відібрання дитини і повернення її за попереднім місцем проживання (стаття 162 цього Кодексу), відібрання малолітньої дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду (стаття 163 цього Кодексу). <i>У такому випадку відібрання дитини здійснюється державним виконавцем у порядку, встановленому законом;</i> на виконання рішення суду про позбавлення батьків дитини батьківських прав (стаття 164 цього Кодексу), тимчасове позбавлення батьків дитини батьківських прав (стаття 170 цього Кодексу), припинення опіки, піклування (стаття 250 цього Кодексу), визнання усиновлення недійсним (статті 236, 237 цього Кодексу), скасування усиновлення (статті 238, 239 цього Кодексу). У такому випадку відібрання дитини здійснюється службою у	Статтею 161 СК врегульовуються відносини стосовно вирішення спору між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини. Так, частиною першою статті 161 СК у редакції проекту Закону пропонується передбачити, що у разі, якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися судом. При цьому зазначеною статтею (як чинною редакцією, так і редакцією передбаченою проектом Закону) не встановлено, що суд під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини вирішує також і питання щодо її відібрання. З огляду на викладене зазначаємо, що положення статей 161 та 170 СК у редакції проекту Закону не узгоджуються між собою. Крім того, звертаємо увагу, що порядок примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) регламентовано Законом України «Про виконавче провадження». Статтею 3 Закону України «Про виконавче провадження» передбачено, що рішення підлягають примусовому виконанню на підставі виконавчих документів, визначених цією статтею. Відповідно до частин першої та другої статті 5 зазначеного Закону примусове виконання рішень про відібрання і передання дитини покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців). Згідно з положеннями частини другої статті 18 Закону виконавець, зокрема, зобов'язаний здійснювати заходи примусового виконання рішень <i>у спосіб та в порядку, які встановлені виконавчим документом і цим Законом.</i> Порядок виконання рішень про	Підпункт 15 пункту 1 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

	справах дітей з залученням уповноваженого органу Національної поліції, а у випадках, визначених законом, державним виконавцем	відібрання дитини визначено статтею 64 Закону України «Про виконавче провадження». З огляду на викладене, зазначаємо, що відібрання дитини державним виконавцем може здійснюватися виключно на підставі рішення суду про відібрання дитини. Принагідно повідомляємо, що ні чинне законодавство України, ні проєкт Закону не передбачають відібрання дитини державним виконавцем у порядку, визначеному Законом України «Про виконавче провадження», на підставі судових рішень про: позбавлення батьків дитини батьківських прав; тимчасове позбавлення батьків дитини батьківських прав; припинення опіки чи піклування; визнання усиновлення недійсним; скасування усиновлення. Підсумовуючи викладене зазначаємо, що такі положення проєкту Закону не узгоджуються між собою, не відповідають правилам нормопроектувальної техніки, а також не узгоджуються з положеннями Закону України «Про виконавче провадження». Крім того, норми проєкту Закону стосовно відібрання дитини, на нашу думку, не повною мірою враховують положення Закону України від 10 лютого 2026 року № 4779-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань проведення евакуації, розміщення та життєзабезпечення евакуйованого населення, забезпечення захисту дітей, які перебувають у населених пунктах, розташованих на територіях активних та можливих воєнних (бойових) дій», оскільки не містять завершених правових механізмів, зокрема, в частині комплексного врегулювання процедурних аспектів міжрегіональної взаємодії органів опіки та піклування, суб'єктів і механізмів такого відібрання, що може негативно вплинути на їх практичну реалізацію. При цьому слід враховувати, що СК є єдиним законом, що містить згадку про такий інститут як «відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав» та визначає його	
--	--	--	--

		процедуру	
10 (1.20)	Підпунктом 22 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до статті 213 СК, відповідно до яких за наявності кількох осіб, які виявили бажання усиновити одну і ту ж дитину, переважне право на її усиновлення має, зокрема: громадянин України, в сім'ї якого виховується дитина (<i>опікун, піклувальник, прийомний батько (мати), батько-виховател, матір-вихователька</i>)	Відповідно до чинної редакції статті 213 СК за наявності кількох осіб, які виявили бажання усиновити одну і ту ж дитину, переважне право на її усиновлення має, зокрема, громадянин України, в сім'ї якого виховується дитина. Своєю чергою пропоноване проектом Закону уточнення з визначенням конкретного переліку осіб вказує на його вичерпність та не враховує, що дитина може проживати та виховуватися не лише у сім'ї опікуна, піклувальника, прийомного батька (матері), батька-вихователя, матері-виховательки, що може призвести до проблем під час правозастосування	Підпункт 22 пункту 1 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
11 (1.14)	Підпунктом 25 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до частини другої статті 217 СК, відповідно до яких згода батьків на усиновлення дитини має бути безумовною. Угода про надання усиновлювачем плати за згоду на усиновлення дитини батькам, опікунам чи іншим особам, з якими вона проживає, є нікчемною.	Відповідно до чинної редакції частини другої статті 217 СК згода батьків на усиновлення дитини має бути безумовною. Угода про надання усиновлювачем плати за згоду на усиновлення дитини батькам, опікунам чи іншим особам, з якими вона проживає, є нікчемною. Водночас пропоновані проектом Закону комплексні зміни, в тому числі в інші закони, не надають чіткої відповіді на питання, чи потрібна згода на усиновлення дитини батьків-вихователів або прийомних батьків	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
12 (1.14)	Підпунктом 37 пункту 1 розділу I проекту Закону статтю 244 «Особа, яка може бути опікуном, піклувальником дитини» СК передбачається доповнити новими частинами, відповідно до яких загальна кількість дітей, які виховуються в сім'ї опікуна чи піклувальника, враховуючи рідних та підопічних, не може перевищувати восьми, крім випадків, коли усі підопічні є рідними братами та сестрами, кількість яких перевищує вісім осіб	Відносини, які пропонується унормувати згаданими частинами четвертою та п'ятою статті 244 СК не є предметом регулювання цієї статті, яка визначає категорії осіб, які можуть та не можуть бути опікунами, піклувальниками дитини. Крім того, у зв'язку із встановленням винятку щодо загальної кількості дітей, які можуть виховуватися в сім'ї опікуна чи піклувальника, на нашу думку, потребує уточнення гранична кількість дітей (як рідних так і підопічних) у випадку, коли в таку сім'ю влаштовано понад вісім дітей, які є рідними братами і сестрами. Аналогічне за змістом зауваження стосується змін до статей 256 ³ , 256 ⁷ СК	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

13 (1.7 1.14)	Підпунктом 39 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується частину другу статті 252 СК доповнити новим абзацом, відповідно до якого голова органу опіки та піклування забезпечує створення необхідної кількості сімей патронатних вихователів відповідно до потреби, яка визначається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, <i>але не менше однієї сім'ї</i> патронатного вихователя для сільської, селищної територіальної громади та <i>трьох сімей</i> патронатних вихователів для міської територіальної громади. Крім того, підпунктом 8 пункту 7 розділу I проекту Закону пропонується до частини четвертої статті 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» внести зміни, відповідно до яких <i>сільський, селищний, міський голова здійснює щодо дитини обов'язки, передбачені статтею 255 Сімейного кодексу України, у разі відсутності в територіальній громаді сім'ї патронатного вихователя або кількість таких сімей не відповідає потребі, визначеній у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і внаслідок цього відсутня можливість тимчасово влаштувати дитину, яка залишилася без батьківського піклування, до сім'ї патронатного вихователя, – на період до утворення сім'ї патронатного вихователя в територіальній громаді або до подолання дитиною, її батьками чи іншими законними представниками складних життєвих обставин</i>	Ключовим принципом створення патронатної сім'ї є добровільність. Водночас запропоновані проектом Закону зміни не враховують, що у відповідній територіальній громаді взагалі можуть бути відсутні сім'ї, члени яких мають намір стати патронатними вихователями, у зв'язку з чим залишається відкритим питання щодо можливості реалізації зазначеного. При цьому сільський, селищний, міський голова забезпечує здійснення у межах наданих законом повноважень органів виконавчої влади на відповідній території, додержання Конституції та законів України, виконання актів Президента України та відповідних органів виконавчої влади, вносить на розгляд ради пропозиції щодо структури виконавчих органів ради, апарату ради та її виконавчого комітету, їх штатів, встановлених відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, скликає сесії ради, вносить пропозиції та формує порядок денний сесій ради і головує на пленарних засіданнях ради тощо. Ураховуючи наведене, наділення сільського, селищного, міського голови обов'язками патронатного вихователя без подальшої деталізації (конкретизації, розкриття у проекті) дій, які по відношенню до вказаних дітей він буде здійснювати, свідчить про недотримання принципу правової визначеності та виглядає безпідставним і невинуватим. Аналогічне за змістом зауваження стосується запропонованих проектом Закону змін до статті 29 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»	Проект Закону у цій частині потребує перегляду з урахуванням наведеного
14 (1.11)	Абзац перший пункту 2 розділу I проекту Закону пропонується викласти у такій	Відповідно до правил нормопроєктувальної техніки у законі, до якого вносяться зміни, обов'язково	Абзац перший пункту 2 розділу I проекту Закону

	редакції: «У Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 40-41, 42, ст. 492 із наступними змінами):»	зазначається джерело опублікування – Відомості Верховної Ради України, а також джерело опублікування наступних змін, які вносилися до закону. Якщо закон ще не опубліковано у Відомостях Верховної Ради України, то слід навести його номер і дату прийняття. Якщо вносяться зміни до закону, викладеного в новій редакції, зміни вносяться до оновленого тексту цього закону з посиланням на джерело його опублікування. На всі попередні редакції оновленого закону посилання не робиться. Зазначаємо, що Законом України від 03 жовтня 2017 року № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» ЦПК України викладено у новій редакції (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436)	потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
15 (1.13)	Відповідно до підпункту 2 пункту 2 розділу I проекту Закону у статтю 310 ЦПК пропонується внести зміни, згідно з якими зазначена стаття ЦПК буде регулювати відносини, пов'язані із підсудністю і строками розгляду заяв про усиновлення дитини або неповнолітньої особи, яка не має матері, батька, або була позбавлена їхнього піклування	Чинні положення статті 310 ЦПК регулюють відносини, пов'язані із підсудністю заяв про усиновлення дитини або неповнолітньої особи, яка не має матері, батька, або була позбавлена їхнього піклування. Слід зазначити, що «підсудність» та «строки розгляду» є різними процесуальними інститутами, а тому не доцільно об'єднувати їх положення в одній статті. При цьому зазначаємо, що для справ окремого провадження притаманне розміщення строків їх розгляду у статтях, які регулюють відносини, пов'язані із розглядом справи (зокрема, статті 341, 345, 349, 350⁵, 350¹¹ ЦПК). Варто враховувати, що порядок розгляду справ про усиновлення дитини визначений статтею 313 ЦПК	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного, а саме: положення щодо строків розгляду справ про усиновлення дитини передбачити у статті 313 ЦПК
16 (1.13)	Підпунктом 5 пункту 2 розділу I проекту Закону пропонується частину першу статті 314 ЦПК викласти у новій редакції, відповідно до якої за результатами розгляду заяви про усиновлення суд	Відповідно до частини третьої статті 294 ЦПК України справи окремого провадження розглядаються судом з додержанням загальних правил, встановлених цим Кодексом, за винятком положень щодо змагальності та меж судового розгляду. Інші	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання, оскільки внесення запропонованих змін до частини

	ухвалює рішення у строк, передбачений частиною третьою статті 310 цього Кодексу. При цьому частиною третьою статті 310 ЦПК, у редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що суд розглядає справу про усиновлення дитини протягом розумного строку, але не більше тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі	особливості розгляду цих справ встановлені цим розділом. Частиною першою статті 268 ЦПК передбачено, що рішення суду (повне або скорочене) проголошується у <i>судовому засіданні, яким завершується розгляд справи</i>, публічно, крім випадків, встановлених цим Кодексом. З огляду на те, що положеннями статті 310 ЦПК, у редакції проекту Закону, пропонується врегулювати строк розгляду справи про усиновлення, то, з урахуванням наведених вище норм ЦПК, суд ухвалить рішення у справі в межах відповідного строку	першої статті 314 ЦПК є недоцільним
17 (1.14)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проекту Закону пропонується доповнити ЦПК главою 5¹	Структура ЦПК поділяється на <i>розділи</i>, глави, параграфи, статті. При цьому глави мають наскрізну нумерацію лише в межах відповідного <i>розділу</i>	У підпункті 6 пункту 2 розділу I проекту Закону варто передбачити розділ ЦПК, який пропонується доповнити главою 5¹
18 (1.15)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проекту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314¹, відповідно до якої заява про тимчасове позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав подається <i>органом опіки та піклування або прокурором</i> до суду за місцем проживання дитини	Запропоновані зміни у частині суб'єктів, які можуть звернутися до суду із заявою про тимчасове позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав не узгоджуються із положеннями частини першої статті 166¹ СК, у редакції проекту Закону, якими передбачено, що суд <i>за заявою органу опіки та піклування</i> може постановити рішення про тимчасове позбавлення батьків дитини або одного з них батьківських прав на строк від трьох до шести місяців у випадках, передбачених пунктами 2-5 частини першої статті 164 цього Кодексу	Положення частини першої статті 314¹ ЦПК та частини першої статті 166¹ СК потребують взаємоузгодження
19 (1.7)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проекту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314², відповідно до якої у заяві про тимчасове позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав, зокрема, повинно бути зазначено <i>прізвище, ім'я, по батькові</i>, дату народження дитини, її місце проживання, відомості про стан здоров'я	Пропоноване формулювання не враховує положень частини першої статті 28 ЦК, згідно з якою ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить. Слід враховувати, що згідно зі статтею 6 Закону України «Про національні меншини (спільноти) України», якщо за звичаями національної меншини (спільноти), до	Підпункт 6 пункту 2 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

		якої належить особа, <i>прізвище або по батькові не є складовими імені</i>, то у документах, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України, спеціальний статус особи, на підставі письмової заяви особи зазначаються лише складові імені, а у свідоцтві про народження – імен батька і матері. Тобто ім'я фізичної особи, будучи особистим немайновим правом, яке дає можливість набути прав та створювати обов'язки, а також здійснювати ці права та виконувати обов'язки, в окремих випадках <i>може не містити такої складової, як по батькові</i>, а тому при посиланні на таку складову імені варто передбачати його використання за наявності. Відповідного коригування потребують й інші положення Цивільного процесуального кодексу України в цій частині	
20 (1.7)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проекту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314⁵, відповідно до якої суд, розглянувши заяву про тимчасове позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав, ухвалює рішення, яким задовольняє або відмовляє у задоволенні вимоги заявника. При цьому у разі задоволення заявленої вимоги суд ухвалює рішення про обов'язкове надання батькам (одному з них) соціальних послуг та, у разі потреби, направлення батьків (одного з них) для проходження лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю та/або корекційної програми з метою зміни насильницької поведінки, формування неагресивної моделі поведінки та відповідального ставлення до виконання батьківських обов'язків	Главою 10 розділу IV ЦПК (статті 339 – 342) встановлений порядок розгляду заяв про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку. Так, положеннями статті 340 ЦПК передбачено, що у заяві про проведення психіатричного огляду фізичної особи у примусовому порядку, про надання особі амбулаторної психіатричної допомоги у примусовому порядку та її продовження, про госпіталізацію до закладу з надання психіатричної допомоги у примусовому порядку та продовження такої госпіталізації <i>повинні бути зазначені підстави для надання психіатричної допомоги у примусовому порядку, встановлені законом</i>. До заяви про психіатричний огляд або надання амбулаторної психіатричної допомоги у примусовому порядку додається <i>висновок лікаря-психіатра</i>, а про продовження примусово амбулаторної психіатричної допомоги, про примусову госпіталізацію, її продовження – <i>висновок комісії лікарів-психіатрів та інші відповідні матеріали</i>. Частиною другою статті 341 ЦПК передбачено, що справа за заявою про	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

		надання психіатричної допомоги у примусовому порядку, про припинення надання амбулаторної психіатричної допомоги або про госпіталізацію у примусовому порядку розглядається за присутності особи, стосовно якої вирішується питання про надання їй психіатричної допомоги у примусовому порядку, з обов'язковою участю прокурора, лікаря-психіатра, представника закладу з надання психіатричної допомоги, який подав заяву, адвоката чи законного представника особи, стосовно якої розглядається питання, пов'язане з наданням психіатричної допомоги. Враховуючи викладене, у подібних справах ЦПК передбачає необхідність наявності висновку лікаря-психіатра (комісії лікарів), так і участь у судовому засіданні такого лікаря, а також адвоката особи, стосовно якої приймається рішення про надання їй психіатричної допомоги у примусовому порядку. Також слід зазначити, що запропоновані зміни до ЦПК не передбачають обов'язок порушення органом опіки та піклування або прокурором у заяві про тимчасове позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав питання надання батькам (одному з них) соціальних послуг та, у разі потреби, направлення батьків (одного з них) для проходження лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю та/або корекційної програми з метою зміни насильницької поведінки, формування неагресивної моделі поведінки та відповідального ставлення до виконання батьківських обов'язків. Такі положення не відповідають принципу диспозитивності цивільного судочинства, який передбачає, що суд розглядає справи не інакше як за зверненням особи, поданим відповідно до цього Кодексу, в межах заявлених нею вимог і на підставі доказів, поданих учасниками справи або витребуваних судом у передбачених цим Кодексом випадках (частина перша статті 13 ЦПК)	
21	Підпунктом 6 пункту 2	Визначення категорії справ, у яких	Проект Закону у

(1.7)	розділу I проекту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314 ⁵ , відповідно до частини третьої якої рішення суду про тимчасове позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав допускається до негайного виконання та у день його прийняття надсилається органу опіки та піклування	суд допускає негайне виконання рішень, є предметом регулювання частини першої статті 430 ЦПК. Проте внесення відповідних змін в цю статтю ЦПК проектом Закону не передбачено	цій частині потребує доопрацювання шляхом внесення відповідних змін до положень статті 430 ЦПК
22 1.15)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проекту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314 ⁶ , назву якої пропонується у такій редакції: «Дії суду після закінчення строку, на який батьки (один із них) тимчасово позбавлені батьківських прав»	Частиною першою статті 314 ⁶ ЦПК, у редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що у визначений судом строк, <i>але не пізніше ніж за один місяць до закінчення строку</i> , на який батьки (один із них) тимчасово позбавлені батьківських прав, суд заслуховує звіт органу опіки та піклування про здійснення заходів, спрямованих на влаштування дитини, організацію надання дитині та її батькам необхідних допомоги та послуг, спрямованих на усунення причин, які перешкоджають належному вихованню дитини, та їх результати. Враховуючи викладене, назва проекту статті не відповідає її змісту	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання шляхом приведення назви проекту статті 314 ⁶ ЦПК у відповідність до її змісту
23 (1.15)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проекту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314 ⁶ , абзац перший частини другої якої пропонується викласти у такій редакції: «2. За наслідками розгляду звіту органу опіки та піклування <i>та з урахуванням висновку органу опіки та піклування</i> суд може постановити рішення щодо:	Пропоновані норми проекту Закону викладено з порушенням принципів правової визначеності та диспозитивності цивільного судочинства, оскільки його положення <i>не передбачають обов'язок органу опіки та піклування подавати висновок</i> разом зі звітом про здійснення заходів, спрямованих на влаштування дитини, організацію надання дитині та її батькам необхідних допомоги та послуг, спрямованих на усунення причин, які перешкоджають належному вихованню дитини, та їх результати (чи зазначати висновок у самому звіті). Крім того, із зазначених положень не вбачається предмет (зміст) висновку органу опіки та піклування	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
24 1.15)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проекту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314 ⁶ , відповідно до абзацу другої частини другої якої за	Частиною першою статті 314 ⁵ ЦПК, у редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що суд, розглянувши заяву про тимчасове позбавлення батьків (<i>одного з них</i>) батьківських прав, ухвалює рішення,	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

	наслідками розгляду звіту органу опіки та піклування та з урахуванням висновку органу опіки та піклування суд може постановити рішення щодо повернення дитини <i>батькам</i>, якщо буде встановлено, що внаслідок проведеної з <i>батьками</i> роботи причини, які перешкождали належному вихованню дитини її батьками, усунуті, за умов наявності у батьків дитини постійного самостійного доходу та позитивних результатів проходження ними лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю та/або корекційної програми з метою зміни насильницької поведінки, формування неагресивної моделі поведінки та відповідального ставлення до виконання батьківських обов'язків (якщо це було передбачено рішенням суду про тимчасове позбавлення батьківських прав) та <i>відсутності у батьків психічних розладів</i>, що встановлено на підставах, передбачених Законом України «Про психіатричну допомогу» та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України	яким задовольняє або відмовляє у задоволенні вимоги заявника. У той же час положення абзацу другого частини другої статті 314⁶ ЦПК, у редакції проєкту Закону, не передбачає повернення дитини <i>одному з батьків</i>	
25 (1.7)	Підпунктом 6 пункту 2 розділу I проєкту Закону передбачається ЦПК доповнити новою статтею 314⁶, відповідно до абзацу четвертого частини другої якої за наслідками розгляду звіту органу опіки та піклування та з урахуванням висновку органу опіки та піклування суд <i>може постановити рішення щодо долучення звіту органу опіки та піклування до провадження у справі про позбавлення батьків (одного з</i>	Враховуючи, що питання позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав є предметом розгляду окремої судової справи, запропоновані проєктом Закону зміни щодо долучення до неї звіту органу опіки та піклування судом, який розглядає справу про <i>тимчасове позбавлення батьків (одного з них)</i>, не відповідає принципу диспозитивності цивільного судочинства	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

	них) батьківських прав (у разі подання органом опіки та піклування заяви до суду про позбавлення батьків (одного з них) батьківських прав)		
26 (1.16)	Підпунктом 1 пункту 4 розділу I проекту Закону пропонується частину другу статті 24² Основ законодавства України про охорону здоров'я доповнити новим абзацом, згідно з реченням другим якого доступ до відомостей шляхом <u>інформаційного обміну між електронною системою охорони здоров'я та єдиною інформаційною системою соціальної сфери</u>, їх збереження та використання здійснюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Також підпунктом 4 пункту 17 розділу I проекту Закону пропонується статтю 6 Закон України «Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112» доповнити новою частиною 5¹, відповідно до пункту 1 якої служби у справах дітей забезпечують отримання екстрених комунікацій та інформації про них від Служби 112, зокрема шляхом <u>інформаційного обміну між інформаційно-комунікаційною системою 112 та Єдиною інформаційно-аналітичною системою «Діти»</u>	Використання у проекті Закону формулювання <i>«інформаційного обміну»</i>, на нашу думку, є некоректним з огляду на терміни, які вживаються у Положенні про систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2016 року № 606. Так, зазначене Положення використовує термін електронна інформаційна взаємодія – це обмін визначеним набором даних між двома електронними інформаційними ресурсами суб'єктів електронної взаємодії за допомогою програмних інтерфейсів електронних інформаційних ресурсів. Тобто між двома електронними інформаційними ресурсами (публічними електронними реєстрами, інформаційно-комунікаційними системами тощо) здійснюється електронна інформаційна взаємодія	Підпункт 1 пункту 4 та підпункт 4 пункту 17 розділу I проекту Закону потребує відповідного редакційного доопрацювання з урахуванням наведеного
27 (1.7, 1.14)	Підпунктом 2 пункту 6 розділу I проекту Закону передбачається статтю 4 Закону України від 24 січня 1995 року № 20/95- ВР «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (далі – Закон № 20/95-ВР) викласти у новій редакції, відповідно до пункту 28 частини п'ятої якої основними завданнями служб	Відповідно до пункту 1 частини першої статті 255 КУпАП у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 - 221 КУпАП, протоколи про правопорушення мають право складати: уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції (частини перша - третя, сьома статті 184 КУпАП);	Проект Закону у цій частині потребує перегляду та відповідного доопрацювання з урахуванням наведеного

	у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад, є, зокрема: складання протоколів про адміністративні правопорушення за частинами п'ятою та шостою статті 184 та статтею 188⁵⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП)	слідчий (частина четверта статті 184 КУпАП); уповноважені на те посадові особи органів опіки та піклування (частини п'ята і шоста статті 184 КУпАП, стаття 188⁵⁰ КУпАП). У свою чергу статтею 56 ЦК встановлено, що органами опіки та піклування є районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад. Права та обов'язки органів, на які покладено здійснення опіки та піклування, щодо забезпечення прав та інтересів фізичних осіб, які потребують опіки та піклування, встановлюються законом та іншими нормативно-правовими актами. При цьому підпунктом 1 пункту 6 розділу I проекту Закону пропонується статтю 1 «Органи і служби у справах дітей, спеціальні установи та заклади, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини і профілактику правопорушень» Закону № 20/95-ВР викласти у новій редакції, відповідно до частини першої якої здійснення діяльності із соціального захисту дітей, профілактики серед них правопорушень та захисту прав дитини покладається в межах визначеної компетенції на: - центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству; - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення; - центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та його територіальні органи; - орган виконавчої влади Автономної	
--	--	--	--

		Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад; <i>районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад;</i> органи управління у сфері освіти, органи охорони здоров'я, органи соціального захисту населення; заклади освіти, установи та організації системи освіти, заклади охорони здоров'я, установи та заклади соціального захисту, надавачі соціальних послуг; уповноважені підрозділи органів Національної поліції; центри захисту дитини (за моделлю Барнахус); приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції; суди; прокуратуру; центри з надання безоплатної правничої допомоги; уповноважені органи з питань пробації; школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти; центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я; спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка). У забезпеченні соціального захисту дітей та захисту прав дитини беруть участь у межах своєї компетенції <i>інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації</i> незалежно від форми власності, громадяни України. Проте чинна редакція Закону № 20/95-ВР та проект Закону	
--	--	---	--

		визначають саме <i>органи і служби у справах дітей</i> , спеціальні установи та заклади, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини і профілактику правопорушень, які будуть уповноважені, зокрема, на складання протоколів про адміністративні правопорушення за частинами п'ятою та шостою статті 184 та статтею 188 ⁵⁰ КУпАП, у той час як КУпАП такими повноваженнями наділяє <i>органи опіки та піклування</i>	
28 (1.7, 1.14)	Підпунктом 3 пункту 6 розділу I проекту Закону пропонується Закон № 20/95- ВР доповнити новою статтею 6 ¹ , пункт перший частини третьої якої передбачатиме, що основними завданнями Центру захисту дитини (за моделлю Барнахус) є: забезпечення належних умов для проведення слідчих (процесуальних) дій за участю дітей, які є потерпілими або стали свідками кримінальних правопорушень, у дружньому до дитини середовищі, яке знижуватиме рівень занепокоєння, запобігатиме психологічній травматизації та сприятиме реалізації завдань кримінального провадження	Згідно з частиною першою статті 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Також повідомляємо, що у положеннях кримінального процесуального законодавства вживається термін «вирішення завдань» або «виконання завдань». У свою чергу термін «реалізація» вживається щодо процесуальних прав та обов'язків, або повноважень, що здійснюються сторонами кримінального провадження	Підпункт 3 пункту 6 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного, а саме: слово «реалізації» варто замінити словом «вирішенню»
29 (1.7, 1.20)	Підпунктами 1, 3 пункту 7 розділу I проекту Закону пропонується доповнити статтю 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» термінами «повноваження органу опіки та піклування», «сім'я патронатного вихователя», а	Відповідно до вимог нормопроєктувальної техніки до нормативно-правового акта включаються лише ті норми права, що стосуються його предмета регулювання. Так, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» є базовим законом, який відповідно до	З огляду на вказане слід виключити підпункти 1, 3 пункту 7 розділу I проекту Закону

	також доповнити статтю 11 цього Закону новою частиною, згідно з якою виконавчі органи відповідних місцевих рад визначаються органами опіки і піклування	Конституції України визначає систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Натомість правові аспекти діяльності органів місцевого самоврядування у відповідних сферах визначаються галузевим законодавством України. Крім того, щодо пропозиції визначення терміну <i>«повноваження органу опіки та піклування як спеціальні, передбачені законами України повноваження виконавчих органів...»</i> слід звернути увагу, що окремими законами України особливості здійснення місцевого самоврядування визначаються лише у містах Києві та Севастополі (частина друга статті 140 Конституції України)	
30 (1.7)	Підпунктами 4, 8 пункту 7, підпунктами 6, 11 пункту 11 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до законів України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про місцеве самоврядування в Україні», якими передбачається наділення сільського, селищного, міського голови <i>правовим статусом керівника органу опіки та піклування</i>	Відповідно до частини другої статті 141 Конституції України, частини п'ятої статті 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільський, селищний, міський голова може очолювати лише один виконавчий орган ради, яким є її виконавчий комітет	У зв'язку із зазначеним: 1) слід вилучити підпункт 4 пункту 7 розділу I проекту Закону; 2) у підпункті 8 пункту 7 розділу I проекту Закону слід вилучити пункти 182 , 185 якими пропонується доповнити частину четверту статті 42 Закону; 3) у абзаці одинадцятому підпункту 6 пункту 11 розділу I проекту Закону слід вилучити слова «, міський, сільський, селищний голова», а у абзаці сьомому підпункту 11 вищезгаданого пункту слова «, зазначений в статті 12 Закону України «Про місцеве

			<i>самоврядування в Україні»</i>
31 (1.20)	Підпунктом 6 пункту 7 розділу I проекту Закону пропонується доповнити Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» новою статтею 34 ¹ «Повноваження у сфері захисту прав та інтересів дитини»	Чинна стаття 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» має назву «Повноваження у сфері соціального захисту населення» Запропонована проектом Закону нова стаття 34¹ є за предметом правового регулювання складовою частиною зазначеної статті 34 та частково дублює її. Згідно з пунктом 3 частини четвертої статті 34 Закону України «Про правотворчу діяльність» (набрав чинності, вводиться в дію через один рік з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні) нормативно-правовий акт не повинен містити дублюючих норм права, а також не повторювати норм права іншого нормативно-правового акта. Крім того, пропозиція щодо визначення у пункті 1 (власні (самоврядні) повноваження) частини першої вищезгаданої статті 34¹ Закону можливості виконавчих органів місцевих рад забезпечувати виконання <i>інших повноважень, визначених законом</i>, не узгоджується із принципом юридичної визначеності, адже чіткий поділ повноважень органів місцевого самоврядування на власні та делеговані наведений саме у Законі	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням зазначеного
32 (1.7)	Підпунктом 7 пункту 7 розділу I проекту Закону передбачається внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», якими передбачається <u>обов'язкове закріплення за виконавчими органами районних у містах рад повноважень органів опіки та піклування</u>	Відповідно до абзацу першого пункту 2 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 13 липня 2001 року № 11-рп (справа про адміністративно-територіальний устрій) під поняттям «організація управління районами в містах», що міститься в частині п'ятій статті 140 Конституції України, в системному зв'язку з її статтями 142, 143 треба розуміти повноваження міських рад як органів місцевого самоврядування в містах з районним поділом приймати рішення щодо: матеріально-фінансового та організаційного забезпечення здійснення місцевого самоврядування в районах міста; утворення чи неутворення в місті районних рад <i>та в разі їх утворення визначення обсягу і меж повноважень районних рад</i>	Підпункт 7 пункту 7 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

33 (1.14, 1.14)	Підпунктом 1 пункту 9 розділу I проєкту Закону передбачається внести зміни до статті 1 Закону України від 26 квітня 2001 року № 2402-III «Про охорону дитинства» (далі – Закон № 2402-III), відповідно до яких діти, позбавлені батьківського піклування, – діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, <i>батьки яких не виконують батьківські обов'язки з виховання та утримання дитини з інших причин, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України</i>	Пропонованими проєктом Закону положеннями у визначенні статусу «діти, позбавлені батьківського піклування» (у зв'язку з яким настають значущі правові наслідки), передбачається встановити, що перелік причин, за наявності яких батьки будуть вважатися такими, що не виконують батьківські обов'язки з виховання та утримання дитини, встановлюється Кабінетом Міністрів України. У зв'язку з цим зауважуємо, що саме закони України визначають певні статуси осіб, їх права, гарантії цих прав. Водночас порядок/положення, які затверджує Кабінет Міністрів України, – це організаційні документи, що конкретизують норми права загального характеру, визначають процедуру, механізм реалізації повноважень, прав і обов'язків, вчинення певних дій з боку суб'єктів відповідних правовідносин. Крім того, ураховуючи, що наразі в Україні введено воєнний стан, пропонуємо розглянути доцільність доповнення вказаного переліку поряд із батьками, визнаними безвісно відсутніми, такими, які зникли безвісти за особливих обставин. Аналогічне за змістом зауваження стосується пропонованих проєктом Закону змін до статті 1 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»	Проект Закону у цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
34 (1.7, 1.14)	Підпунктом 2 пункту 9 розділу I проєкту Закону передбачається Закон № 2402-III доповнити новою статтею 5¹, згідно з якою з метою впровадження єдиних стандартів і процедур у сфері забезпечення та захисту прав дітей центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та	Ураховуючи комплексні зміни та формулювання, передбачені для внесення у низку законів в частині функціонування Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти», залишається відкритим питання чи підпадають під категорію «інші діти,... які потребують захисту прав і інтересів» взагалі всі діти, в тому числі батьківські та такі, що не перебувають у складних життєвих обставин (наприклад, з метою отримання дозволу на відчуження майна). Зазначене, на нашу думку, не відповідає принципу юридичної визначеності та потребує додаткового	Проект Закону в цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

	відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечує функціонування Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти» як функціональної підсистеми Єдиної інформаційної системи соціальної сфери. В Єдиній інформаційно-аналітичній системі «Діти» накопичується та зберігається інформація про дітей, зокрема, про інших дітей, які потребують соціального захисту, захисту прав та інтересів	з'ясування в частині необхідності накопичення досить широкого обсягу даних, надмірності втручання, а також обґрунтованості зберігання законною метою. Крім того, проектом Закону не визначено переліку інформації персонального характеру, що буде вноситись та обробляться у відповідній системі, строку її зберігання, а також вимог до обробки та знищення, у зв'язку з чим окремо звертаємо увагу на висновок щодо відповідності проекту Закону положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини (чек-лист 1 Висновку). Своєю чергою зазначаємо, що правові та організаційні засади державної політики у сфері захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах визначаються Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», який, розрізняє такі види систем, як: <i>інформаційна (автоматизована) система</i> – це організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів; <i>інформаційно-комунікаційна система</i> – це сукупність інформаційних та електронних комунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле; <i>електронна комунікаційна система</i> – це сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обміну інформацією шляхом передавання, випромінювання та/або приймання її у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб (стаття 1 цього Закону). Враховуючи наведені норми Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», пропоновані проектом Закону положення в частині визначення Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти»	
--	---	---	--

		потребують уточнення в частині виду такої системи. Крім того аналіз проекту Закону <i>не виявив суб'єктів</i> Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти». Так, відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» суб'єктами відносин, пов'язаних із захистом інформації в системах, є: <i>володільці інформації; власники системи; користувачі; спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань організації спеціального зв'язку та захисту інформації і підпорядковані йому регіональні органи</i> (стаття 3 цього Закону). З огляду на вищевказані норми Закону постає питання щодо необхідності визначення володільця інформації, власника системи та користувачів цієї системи	
35 (1.14, 1.16)	Підпунктом 3 пункту 9 розділу I проекту Закону передбачається статтю 12 Закону № 2402-III доповнити новою частиною, відповідно до якої у разі відмови надати згоду на медичне втручання батьками <i>або особами, які їх замінюють</i>, по відношенню до дитини віком до 14 років, якщо відсутність медичного втручання може призвести до тяжких наслідків для життя і здоров'я такої дитини, рішення про надання згоди на медичне втручання приймається у порядку, встановленому законодавством	На сьогодні окремі законодавчі акти (наприклад, Закон № 2402-III, Кримінальний кодекс України) оперують поняттям «особи, які їх замінюють». Однак з огляду на особливості предмету правового регулювання окреслених відносин та урахування необхідності застосування єдиного комплексного підходу до визначення певних категорій осіб в усіх нормативно-правових актах, на нашу думку, такі категорії осіб мають бути чітко обумовлені. Зазначене забезпечить дотримання принципу юридичної визначеності та уникнення колізій під час застосування норм на практиці. Відповідного коригування потребують інші положення Закону № 2402-III в цій частині	Підпункт 3 пункту 9 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
36 (1.7, 1.14)	Підпунктом 5 пункту 9 розділу I проекту Закону передбачається статтю 24 Закону № 2402-III викласти у новій редакції, відповідно до частини восьмої якої до роботи з дітьми, які залишились без батьківського піклування, дітьми-сиротами,	Частинами першою – третьою статті 12 Кримінального кодексу України (далі – КК) встановлено, що кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини. Кримінальним проступком є передбачене КК діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого	Проект Закону потребує перегляду та відповідного доопрацювання з урахуванням наведеного

	дітьми, позбавленими батьківського піклування, залучаються особи, які мають високі моральні якості, відповідну професійну підготовку, не мають обмежень, передбачених пунктами 1 – 6, 8 – 12, 14 – 15 частини першої статті 212 Сімейного кодексу України. Працівники закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в разі вчинення проступку, не сумісного з продовженням зазначеної роботи, притягуються до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності у порядку, встановленому законом	передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі. Злочини поділяються на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі. Водночас з наведеного у частині восьмій статті 24 Закону № 2402-III вбачається, що у разі вчинення працівниками закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, більш тяжкого діяння, ніж кримінальний проступок, вони зможуть продовжувати роботу з дітьми у відповідних установах	
37 1.14)	Підпунктом 6 пункту 9 розділу I проекту Закону передбачається до статті 25 Закону № 2402-III внести зміни, відповідно до яких органи місцевого самоврядування забезпечують приведення житла, яке повертається для проживання дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа, до належного санітарно-гігієнічного стану, а також, у разі потреби, <i>вирішують питання про списання заборгованості за житлово-комунальні послуги, які виникли до повернення житла дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа</i>	Пропоновані проектом Закону норми в частині наділення органу місцевого самоврядування повноваженнями стосовно списання заборгованості за житлово-комунальні послуги не надають відповіді на питання, у який спосіб та за допомогою яких механізмів буде здійснюватися таке списання. У зв'язку з цим зазначені норми проекту Закону мають містити посилання на відповідний нормативно-правовий акт, який буде встановлювати відповідні умови та процедури реалізації прав і обов'язків відповідними суб'єктами правовідносин	Підпункт 6 пункту 9 розділу I проекту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
38 (1.7)	Підпунктом 6 пункту 11 розділу I проекту Закону пропонується у частині шостій Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» передбачити, що	Відповідно до пункту 11 проекту Закону пропонується внести зміни до статті 11 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» та визначити, що у містах з районним поділом, у яких за рішенням територіальної громади міста	Проект Закону в цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

	рішення органу опіки та піклування є обов'язковими до виконання та можуть бути оскаржені в суді	або міської ради створено районну у місті раду, виконання функцій органу опіки та піклування забезпечують виконавчі органи відповідних районних у містах рад. У разі, якщо у місті з районним поділом районні у місті ради не утворені, виконання функцій органу опіки та піклування забезпечують виконавчі органи відповідної міської ради. Органи опіки та піклування реалізують надані законодавством повноваження щодо забезпечення захисту прав та інтересів дітей на відповідній території. Основними завданнями органу опіки та піклування щодо захисту прав та законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є, зокрема, забезпечення реалізації прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, на освіту, охорону здоров'я, <i>соціальний захист; здійснення контролю</i> за умовами утримання, виховання та додержанням прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Тобто, виходячи із запропонованих проектом Закону змін, правова природа відповідних рішень органів опіки та піклування мають ознаки адміністративних актів в розумінні Закону України «Про адміністративну процедуру» (далі – ЗАП), який є базовим законом, що регулює відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ шляхом прийняття та виконання адміністративних актів. Так, основним принципом здійснення адміністративної процедури згідно з ЗАП є забезпечення права особи на оскарження рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу <i>в порядку адміністративного оскарження відповідно до ЗАП</i> та/або в судовому порядку (стаття 18 ЗАП)	
--	--	---	--

39 (1.7, 1.20)	Пунктом 13 розділу I проєкту Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», зокрема: до статті 1, якою визначено поняття державного нагляду (контролю), статті 4, яка встановлює загальні вимоги до здійснення державного нагляду (контролю), статті 7, якою визначені розпорядчі документи органів державного нагляду (контролю), шляхом їх доповнення словами «у тому числі соціальних послуг, послуг з цілодобового проживання (перебування), догляду та виховання дітей». Також частиною сьомою статті 18 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» у редакції проєкту Закону передбачається, що <u>контроль за дотриманням прав та інтересів дітей у таких закладах та оцінку стану роботи з організації соціально-правового захисту дітей, влаштованих до них, здійснюють</u> центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, його територіальні органи та служби у справах дітей у порядку, встановленому <u>Кабінетом Міністрів України</u>	Аналіз запропонованих змін свідчить, що проєктом Закону пропонується <i>поширити сферу дії Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон про контроль) на такі сфери:</i> - надання соціальних послуг; - соціальної підтримки та дотримання прав дітей. При цьому пропонується також внести зміни до статті 2 Закону про контроль, у якій передбачити, що державний нагляд (контроль) у сфері надання соціальних послуг та сфері соціальної підтримки та дотримання прав дітей здійснюється відповідно до цього Закону з урахуванням особливостей, визначених законами у відповідних сферах суспільних відносин. Проте поширення дії Закону про контроль на вищенаведені сфери суспільних відносин не враховує правову природу цих відносин, зокрема, суб'єктів, щодо яких буде здійснюватись контроль та предмета державного нагляду (контролю). У цьому контексті варто враховувати такі аргументи. 1.1 <i>Щодо сфери соціальних послуг.</i> Основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг, спрямованих на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначає Закон України «Про соціальні послуги». Так, відповідно до пунктів 6, 17 частини першої статті 1 цього Закону <i>соціальні послуги – дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають. Особи/сім'ї можуть надаватися одна або одночасно декілька соціальних послуг.</i> У свою чергу <i>надавачами соціальних послуг є юридичні та фізичні особи, у тому числі фізичні особи - підприємці, внесені до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.</i> Також варто враховувати, що згідно	Проект Закону в цій частині потребує концептуального перегляду з урахуванням наведеного
----------------------	---	---	--

		з пунктом 1 частини першої статті 1 вказаного Закону отримувач соціальних послуг має право на отримання соціальних послуг відповідно до умов та порядку їх надання, визначених законодавством про соціальні послуги та <i>договором</i> про надання соціальних послуг. Таким чином, соціальні послуги надаються фізичними та юридичними особами за договором. Надання послуг вартісного характеру відповідно до договору є за загальним правилом господарською діяльністю. У свою чергу Закон про контроль визначає правові та організаційні засади, основні принципи, порядок здійснення державного нагляду (контролю) <i>у сфері господарської діяльності</i>, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю). Отже, наразі Закон про контроль вже поширюється на відносини зі здійснення заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про соціальні послуги та, на нашу думку, не потребує окремого зазначення цієї сфери у визначенні «державний нагляд (контроль)», що наведена у статті 1 Закону. <i>1.2 Щодо сфери соціальної підтримки та дотримання прав дітей.</i> Правові основи діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей, на які покладається здійснення соціального захисту і профілактики правопорушень серед осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, регулює Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (далі – Закон про захист дітей). Частиною третьою статті 1 Закону про захист дітей у редакції проекту Закону передбачається, що під соціальним захистом дітей та захистом прав дитини у цьому Законі розуміється <i>комплекс заходів, рішень і дій суб'єктів, зазначених у частинах</i>	
--	--	--	--

		<i>першій і другій цієї статті, із забезпечення прав та найкращих інтересів дитини, дотримання її прав, визначених Конституцією України, Конвенцією ООН про права дитини та законодавством України, задоволення потреб дитини в соціальних, освітніх, медичних, правових та інших послугах.</i> У свою чергу частинами першою і другою статті 1 Закону про захист дітей у редакції проєкту Закону до суб'єктів належать органи державної влади, органи місцевого самоврядування, уповноважені органи національної поліції, суди, прокуратура, органи пробації тощо. При цьому положеннями статті 4 Закону про захист дітей у редакції проєкту Закону передбачається, що основними завданнями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та його територіальних органів, є здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, включаючи служби у справах дітей. Тоді як Закон про контроль визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання. Враховуючи наведене, правова природа нагляду (контролю) у сфері соціальної підтримки та дотримання прав дітей, на нашу думку, є відмінною від предмету нагляду (контролю) відповідно Закону про контроль, оскільки не стосується господарської діяльності. Крім того, суб'єктами, щодо яких будуть здійснюватись такі заходи нагляду (контролю) є органи державної влади та місцевого самоврядування, а у Законі про контроль такі заходи здійснюються щодо суб'єктів	
--	--	---	--

		господарювання. Таким чином, доповнення поняття «державний нагляд (контроль)» сферою соціальної підтримки та дотримання прав дітей, на нашу думку, суперечить правовій природі цього поняття. У зв'язку з цим, запропоновані проєктом Закону зміни в цій частині слід вилучити. <i>1.3 Щодо здійснення контролю за дотриманням прав та інтересів дітей у таких закладах та оцінку стану роботи з організації соціально-правового захисту дітей, влаштованих до них, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.</i> Варто враховувати, що відповідно до статті 3 Закону про контроль державний нагляд (контроль) здійснюється за принципом здійснення державного нагляду (контролю) <i>лише за наявності підстав та в порядку, визначених законом.</i> Разом з цим, частиною четвертої статті 4 згаданого Закону встановлено, що <i>виключно законами встановлюються:</i> органи, уповноважені здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності; види господарської діяльності, які є предметом державного нагляду (контролю); повноваження органів державного нагляду (контролю) щодо зупинення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг; вичерпний перелік підстав для зупинення господарської діяльності; спосіб та форми здійснення заходів здійснення державного нагляду (контролю); санкції за порушення вимог законодавства і перелік порушень, які є підставою для видачі органом державного нагляду (контролю) припису, розпорядження або іншого розпорядчого документа. Враховуючи наведене зазначаємо, що відповідно до вимог вказаного Закону державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності здійснюється <i>лише у порядку, визначеному законом, а не у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України як це передбачено проєктом Закону.</i>	
--	--	---	--

		При цьому, як було зазначено вище, механізми Закону про контроль за своєю правовою природою можуть стосуватися лише сфери соціальних послуг. Разом з тим це твердження не стосується інших сфер, що наведені у цій нормі, зокрема, сфери соціальної підтримки та дотримання прав дітей, оскільки, на нашу думку, на них не може бути поширений Закон про контроль за своєю правовою природою	
40 (1.17)	Пунктом 16 розділу I проєкту Закону пропонується частину першу статті 5 Закону України Закон № 3674-VI доповнити новими пунктами 15², 15³, 15⁴, якими передбачити, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільнятиметься орган опіки та піклування, прокурор, опікун, піклувальник, особа в сім'ї якої виховується дитина, а також дитина, яка досягла чотирнадцяти років, – за подання позовів про позбавлення батьківських прав; орган опіки та піклування, прокурор – за подання заяви про тимчасове позбавлення батьків дитини (одного з них) батьківських прав; орган опіки та піклування, прокурор, опікун, піклувальник, прийомні батьки, батьки-вихователі, а також усиновлена дитина, яка досягла чотирнадцяти років – за подання заяв про скасування усиновлення або визнання його недійсним	Частиною другою статті 1 Закону № 3674-VI визначено, що зміни до нього можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону № 3674-VI та/або до адміністративного процесуального законодавства України, та/або до господарського процесуального законодавства України, та/або до цивільного процесуального законодавства України. Враховуючи викладене, назва проєкту Закону («Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів захисту дітей і забезпечення їхнього права на сімейне виховання») не відповідає вимогам наведеної вище норми Закону № 3674-VI	Зміни до Закону № 3674-VI потребують виключення із проєкту Закону та внесення окремим законопроєктом
41 (1.20)	Пунктом 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону Кабінету Міністрів України доручено забезпечити прийняття рішень з питань, що потребують законодавчого врегулювання, крім випадків, визначених статтею 92 Конституції України, у сфері соціальної політики,	Запропоноване положення пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону не забезпечує дотримання принципу юридичної визначеності. Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 20 червня 2019 року № 6-р зазначив, що юридичну визначеність необхідно розуміти через такі її складові: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи	Проєкт Закону потребує доопрацювання у цій частині з урахуванням наведеного

	соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, надання соціальних послуг та проведення соціальної роботи, <i>шляхом проведення експерименту, строк якого становить не менше п'яти років</i> . Порядок проведення експерименту встановлюється Кабінетом Міністрів України	у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (законні очікування) (абзац п'ятий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення)	
42 (1.14)	До проєкту Закону в частині застосування у ньому формулювання « <i>безвісно відсутній</i> » (підпункт 3 пункту 1, підпункт 1 пункту 9 розділу I проєкту Закону)	Слід зазначити, що законодавство розрізняє такі категорії для визначення осіб, місце перебування яких невідоме як: «фізична особа, визнана безвісно відсутньою» та «особа, зникла безвісти за особливих обставин». У зв'язку з наведеним пропонуємо розглянути доцільність зазначення категорії «особа, зникла безвісти за особливих обставин» у вказаних пунктах проєкту Закону	Проект Закону потребує додаткового вивчення у цій частині з урахуванням наведеного
43 (1.16)	Підпунктом 1 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується частину четверту статті 19 СК викласти у новій редакції, відповідно до якої при розгляді судом спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, місця проживання дитини, виселення дитини, <i>зняття дитини з реєстрації місця проживання ...</i> (далі по тексту)	Відносини у сфері надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання (перебування) фізичних осіб в Україні, порядок надання таких послуг та порядок внесення, обробки, обміну відповідними відомостями в електронних реєстрах, базах даних для надання таких послуг регулює Закон України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні». Звертаємо увагу, що поряд з реєстрацією місця проживання Закон запровадив декларування місця проживання. Цей Закон використовує терміни «зареєстроване місце проживання», «задеклароване місце проживання», «зняття із задекларованого або зареєстрованого місця проживання» тощо	Підпункт 1 пункту 1 розділу I проєкту Закону потребує доопрацювання з урахуванням наведеного
44 (1.16)	В цілому до проєкту Закону в частині вживання у них	Стосовно вживання у положеннях проєкту Закону вказаних формулювань	Проект Закону потребує

	формулювань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності», «підприємств, установ та організацій», «підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності»	зазначаємо, що вони є застарілими та базувалися на положеннях Господарського кодексу України. Зауважуємо, що 28 серпня 2025 року введений в дію Закон України № 4196-IX «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», який має на меті вилучення з правового поля України низки застарілих організаційно-правових форм юридичних осіб, у тому числі таких як «підприємство». У свою чергу реформування полягає у запровадженні перехідного періоду на три роки для поступового припинення «підприємств» і їх перетворення у товариства. Елементом реформи є внесення змін цим Законом до низки законодавчих актів щодо вилучення з них застарілої термінології «підприємства». З огляду на це більш сучасним підходом для позначення відповідних суб'єктів є застосування формулювання «юридичні особи, незалежно від організаційно-правової форми». Крім того, варто зауважити, що Закон України «Про управління об'єктами державної власності» оперує термінологією «юридичні особи, єдиним учасником (засновником) яких є держава», а також (юридичні особи, у статутному капіталі яких 50 відсотків акцій (часток) належать державі»	доопрацювання у цій частині з урахуванням наведеного
45 (1.16)	В цілому до проекту Закону в частині вживання у ньому формулювань «професійної (професійно-технічної)», «денною формою навчання», «навчальних закладів», «вищу освіту у сфері права», «вищу юридичну освіту»	Законодавством України у сфері освіти використовуються терміни «заклад професійної освіти», «денна форма здобуття освіти», «заклад освіти»	Проект Закону потребує доопрацювання в частині вживання відповідних слів
46 (1.16)	В цілому до проекту Закону в частині вживання у ньому правових конструкцій «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту	Відповідно до положень Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» якщо мова йде про міністерство, то треба вживати конструкцію «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики ...», а якщо мова йде про інший центральний орган виконавчої влади, який	Проект Закону потребує доопрацювання у цій частині з урахуванням наведеного

	населення, усиновлення та захисту прав дитини, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, запобігання та протидії домашньому насильству», «центральный орган виконавчої влади, <i>що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дитини, запобігання та протидії домашньому насильству», а також «Державне казначейство України» (пункти 6, 9, 11 розділу I проекту Закону)</i>	відповідно до законодавчих актів не має повноважень, притаманних міністерствам, то треба вживати конструкцію «центральный орган виконавчої влади, <i>що реалізує державну політику ...» (частина друга статті 1, частина перша статті 6, статті 7, 15, частина перша статті 16, частина перша статті 17, частина перша статті 23)</i>	
47 (1.16)	В цілому до проекту Закону в частині вживання у ньому мовних конструкцій <i>«структурні підрозділи міської, районної у місті (у разі утворення), селищної, сільської ради», «посадові особи <u>органів</u> місцевого самоврядування»</i>	Зазначені терміни не узгоджується з термінологією Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування»	Проект Закону потребує доопрацювання у цій частині з урахуванням наведеного
48 (1.16)	В цілому до проекту Закону в частині вживання у ньому термінів <i>«громадські організації»; «громадські об'єднання» «організації громадянського суспільства»</i>	Зазначені терміни потребують редакційного доопрацювання з метою дотримання єдності термінології та узгодження із законодавством України, зокрема, Законом України «Про громадські об'єднання»	Проект Закону потребує доопрацювання у цій частині з урахуванням наведеного
49 (1.14)	У цілому до проекту Закону в частині обумовлення певних строків (зокрема підпункти 2, 10, 15, 34 пункту 1 розділу I)	Пропоновані проектом Закону положення неповною мірою враховують принцип правової визначеності, оскільки залишають відкритим питання щодо строків, протягом яких мають бути вжиті певні заходи, а також моменту, з якого мають обраховуватися такі строки. Крім того, в цілому застосоване у проекті Закону формулювання «після» залишає простір для неоднозначних трактувань. Суб'єкту правозастосування важливо чітко розуміти конкретні строки, протягом яких мають бути вжиті відповідні заходи, а також з якого саме моменту починається рахунок днів,	Проект Закону в цій частині потребує доопрацювання з урахуванням наведеного

		адже облік днів може розпочатися у будь-який день, що настане «після». Тобто у день, що настане через тиждень або через місяць після відповідного факту. З огляду на вказане, з метою забезпечення чіткості та ясності реалізації положень, приписи такого характеру варто формулювати у спосіб, що чітко вказуватиме на конкретний строк, момент відліку такого строку, та уникати слова «після». У подібних випадках більш доречним є формулювання: «протягом... строку з моменту...», «протягом... днів з моменту...», «у ... строк з моменту...», «з моменту...» тощо	
--	--	---	--

Чек-лист 4

Оцінка відповідності проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів захисту дітей і забезпечення їхнього права на сімейне виховання» принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Підсумкова оцінка: відповідний.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект акта законодавства:</i>	
1.1	відповідає міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та резолюціям міжнародних конференцій, міжнародних організацій, її органів	так
1.2	відповідає національному законодавству України у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	так
1.3	внаслідок прийняття нормативно-правового акта неможливе в короткостроковій або довгостроковій перспективі погіршення/послаблення захисту прав жінок/чоловіків	так
1.4	при підготовці проєкту акта законодавства зібрані та проаналізовані дані з розбивкою за статтю та віком	—
1.5	при підготовці проєкту акта законодавства визначені та враховані потреби жінок і чоловіків, хлопчиків та дівчаток	—
1.6	не містить положень прямої або непрямої дискримінації, підбурювання або утиску на основі статі особи або групи осіб	так
1.7	забезпечує збалансовану участь та рівні можливості для жінок і чоловіків різних	так

	груп у виборчому процесі, прийнятті рішень на всіх рівнях, представленості у державних органах та органах місцевого самоврядування, політичній чи громадській діяльності	
1.8	не містить положень, які можуть призвести до обмеження прав або можливостей жінок або чоловіків у соціально-економічній сфері, доступі до інфраструктури та послуг, зайнятості, праці та одержанні винагороди за неї, у сфері підприємництва та соціального захисту, громадянства, шлюбу, сімейних відносин, материнства і батьківства, охорони здоров'я тощо	так
1.9	позитивні дії мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної/фактичної нерівності у можливостях жінок і чоловіків щодо реалізації прав і свобод	так

Чек-лист 5

**Оцінка відповідності проєкту міжнародного договору України,
який пропонується схвалити (підписати) згідно з проєктом акта
законодавства, Конституції та законам України**

Підсумкова оцінка: проєкт Закону не є проєктом акта законодавства, яким пропонується схвалення (підписання) проєкту міжнародного договору України.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект міжнародного договору України відповідає Конституції України</i>	
2	<i>Проект міжнародного договору України відповідає законам України</i>	
3	<i>Інше</i>	